

TENK M-84

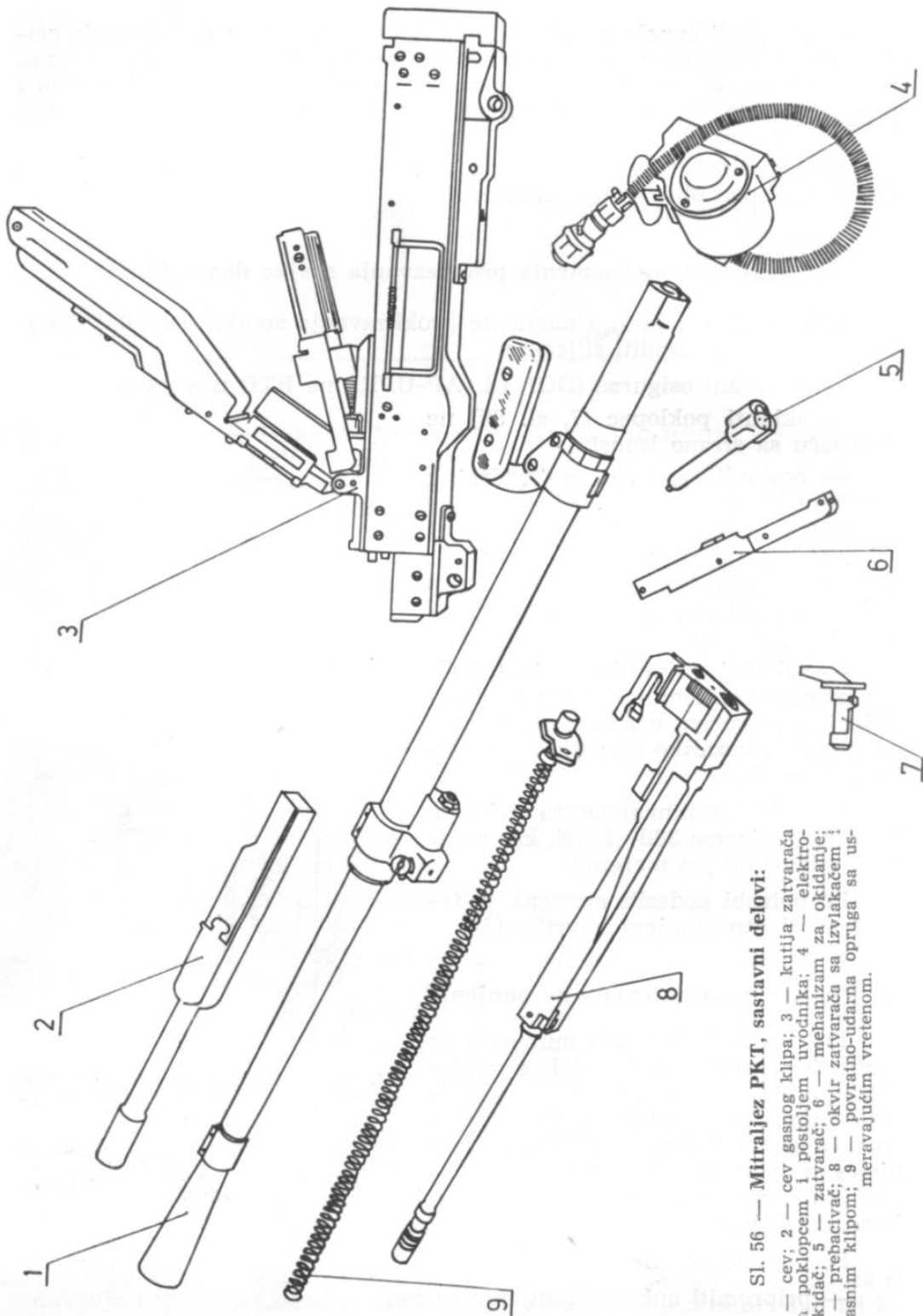
OPIS, RUKOVANJE, OSNOVNO I TEHNIČKO
ODRŽAVANJE

KNJIGA 2.

Skenirao i PDF-irao

1988.

Sl. 56 — Mitraljez PKT, sastavni delovi:

1 — cev; 2 — cev gasnog klipa; 3 — kutija zatvarača sa poklopcem i postoljem uvođnika; 4 — elektrookidač; 5 — zatvarač; 6 — mehanizam za okidanje; 7 — prebaciivač; 8 — okvir zatvarača sa izvlačačem i gasnim klipom; 9 — povratno-udarna opruga sa usmeravajućim vretenom.

4. — SPREGNUTI MITRALJEZ

1) NAMENA I GLAVNI DELOVI

136. — Mitraljez PKT kalibra 7,62 mm, spregnut je sa topom i namenjen za neutralisanje nezaklonjenih vatrenih sredstava i uništenje žive sile.

Postavljen je u kupoli tenka, na nosaču pričvršćenom za kolevku i branik topa, sa desne strane.

Mitraljez se navodi na cilj pomoću istih mehanizama, ili komandnog pulta, kojima se navodi i tenkovski top.

Mehanizam za okidanje (6, sl. 56) aktivira se elektrookidačem (4), koji je izrađen tako, da se pomoću njega može vršiti okidanje i ručnim putem. Za gađanje iz mitraljeza upotrebljavaju se meci sa običnim, trasi-rajućim i pancirno zapaljivim zrnima. Borbeni komplet mitraljeza iznosi 2.000 metaka, smeštenih u 8 formacijskih kutija.

2) KOLEVKA MITRALJEZA

137. — Kolevka i postolje mitraljeza sastoje se od sledećih osnovnih delova: nosača (21, sl. 57), okvira (23), usmerivača (12), gornjeg hvatača (13), donjeg hvatača (14), horizontalnog vijka (15), mehanizma za podešavanje prednjeg držača (3) i zadnjeg držača (22), prednjeg klizača (4), zadnjeg klizača (24) i zaptivača otvora mitraljeza u kupoli.

Okvir (23) sa klizačima postavljen je na nosaču, pomoću prednjeg (3) i zadnjeg (22) držača. Prednji držač ulazi u vertikalni cilindrični otvor na nosaču i pričvršćuje se pomoću dve navrtke.

Zadnji držač ulazi u otvor horizontalnog vijka (15) i pričvršćuje se pomoću dve čaure (16). Horizontalni vijak, sa navrnutom čaurom (17) na njegovom kraju, postavlja se u ušicu mitraljeza. Zadnji držač i horizontalni vijak u sprezi sa čaurama (16 i 17), koje su na njih navrnutе, čine

mehanizam za podešavanje tačnosti. Na čaurama je nanoseno 10 podeoka po obodu, radi pogodnosti izvođenja radnji pri podešavanju tačnosti mitraljeza.

Na krajevima okvira nalaze se prednji klizač (4) i zadnji klizač (24), na koje je, pomoću delova za spajanje, postavljen mitraljez.

Na prednjem klizaču nalazi se amortizer, koji ublažava udare pri trzanju mitraljeza u toku gađanja. Amortizer se sastoji od prednje opruge (5) i zadnje opruge (2) i vijaka sa dve navrtke.

138. — Hvatač čaure sastoji se od gornjeg hvatača (13) i donjeg hvatača (14). Gornji hvatač služi za usmeravanje čaure i redenika u donji hvatač, u kome se sakupljaju čaure i redenik. Donji hvatač se lako skida i sastoji se od metalnog oboda i platnene vreće u koju može da stane 20 redenika (po 25 elemenata) i 500 čaura. Postavljen je na nosačima, koji su pričvršćeni na kolevcu i ogradi.

Da bi se skinuo donji hvatač, sa položaja sedišta komandira, potrebno je povući utvrđivač (20) i okrenuti hvatač oko prednjeg šarnira. Radi skidanja donjeg hvatača, iz položaja sedišta vozača, potrebno je povući na gore osigurač prednjeg utvrđivača i, povlačeći hvatač prema sebi, odvojiti ga od zadnjeg nosača.

Sa desne strane za nosač mitraljeza pričvršćuje se usmerivač (12), koji usmerava redenik u uvodnik mitraljeza.

Na cevi mitraljeza, na mestu gasnog regulatora, postavljen je okretni zaptivač otvora u kupoli. On se sastoji od čaure (6 i 7), opruge (8) i ležaja (9). Sa spoljne strane otvor se zatvara navlakom (11), koja se pričvršćuje vijkom (10).

3) PRIRPEMA MITRALJEZA ZA GAĐANJE

139. — Kada se predviđa gađanje iz mitraljeza, treba proveriti postojanje nadpritiska u borbenom odeljenju. Natpritisak u upravnom i borbenom odeljenju tenka ostvaruje se uključivanjem kompresora filtroventilacionog uređaja, pri čemu ventil na motornoj pregradi i otvor za prelivanje vode treba da se zatvore.

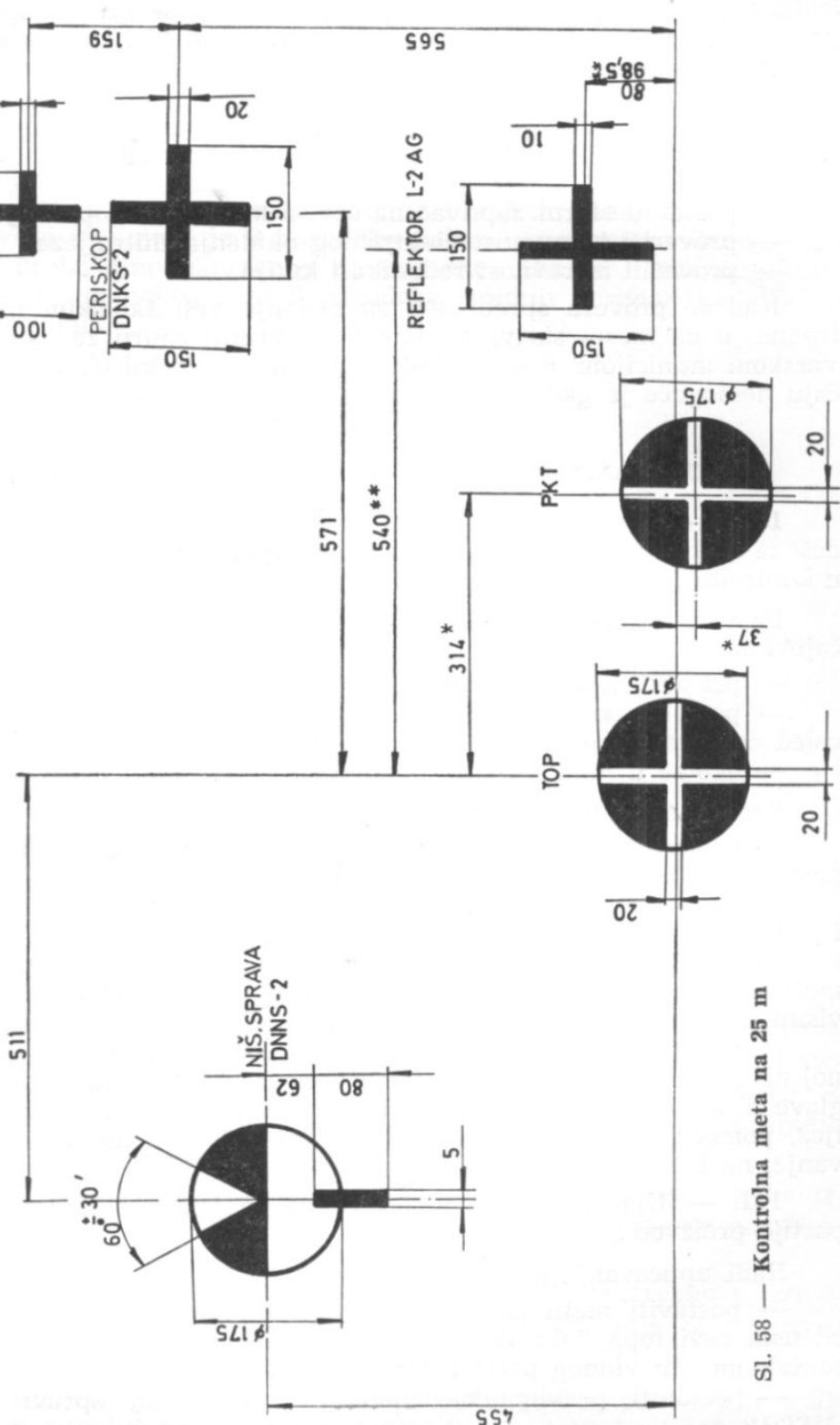
Radi pripreme mitraljeza za gađanje potrebno je izvršiti sledeće:

- skinuti mitraljez sa postolja;
- izvršiti nepotpuno rasklapanje mitraljeza;
- očistiti kanal cevi i delove mitraljeza i podmazati ih;

— proveriti podešenost gasnog regulatora. Siguran rad automatike mitraljeza obezbeđuje se postavljanjem regulatora na oznaku 1 ili 2. Gađanje iz novog mitraljeza, dok se ne ispali 2—3 hiljade metaka vrši se sa položajem 2 gasnog regulatora; nakon toga, ako sve ide normalno, regulator se prebacuje na položaj 1. Položaj 3 gasnog regulatora namenjen je za gađanje u otežanim uslovima gađanja pri jakoj zaprljanosti mitraljeza, kada postoje zastoji pri gađanju sa položajem 2, vezani sa nevraćanjem pokretnih delova u krajnji položaj. Radi prebacivanja regulatora u drugi položaj potrebno je izvaditi čiviju, odvrnuti navrtku regulatora,

REFLEKTOR
OU-3GK

- * — dimenzije za rektifikaciju PKT
- ** — dimenzije za ugradnju L-2AG SA polugama 172.21.021sb-1 i 172.21.022sb-1

Sl. 58 — Kontrolna meta na 25 m

izbiti regulator sa fiksatorom i okrenuti ga dok se ne poklopi prerez sa potrebnim brojem. Učvrstiti regulator navrtkom (pri tome zazor između ispusta regulatora i gasne komore ne treba da bude veći od 1,5 mm) i osigurati ga;

— sastaviti mitraljez i proveriti rad pokretnih delova putem zapinjavanja i okidanja. Pokretni delovi treba energično da se vraćaju u prednji položaj;

— postaviti sferni zaptivač na cev, a mitraljez na postolje;

— proveriti ispravnost električnog okidanja mitraljeza;

— proveriti ispravnost redenika i kutija.

Kad se provera spremnosti za gađanje vrši školskim mecima, potrebno je na mesta skrivača plamena navrnuti čauru za gađanje manevarskom municijom, a u uvodnik umetnuti specijalni okvir. U ovom slučaju nemoguće je gađanje bojevom municijom.

4) UPUCAVANJE MITRALJEZA — PROVERA TAČNOSTI GAĐANJA

140. — Tačnost gađanja (upucavanje) mitraljeza proverena je i podešena kod proizvođača. Slika pogodaka upucavanja mitraljeza uneta je u kontrolni karton za tačnost gađanja.

Provera tačnosti gađanja mitraljeza u jedinici vrši se u sledećim slučajevima:

— pri postavljanju novog mitraljeza u tenk;

— posle remonta mitraljeza, zamene delova i postolja mitraljeza, usled čega se može izmeniti slika pogodaka mitraljeza;

— ako se u toku gađanja primeti preveliko rasturanje pogodaka.

Pre podešavanja mitraljeza potrebno je:

— pripremiti mitraljez za gađanje i proveriti stanje kanala cevi, pravilnost sklapanja i postavljanja mitraljeza;

— postaviti tenk na ravnu površinu (dozvoljen bočni nagib do 2°) i podesiti dnevno-noćnu nišansku spravu, u odnosu na top;

— prethodno proveriti tačnost gađanja mitraljeza prema kontrolnoj meti (sl. 58), postavljenoj na udaljenosti $25 \pm 0,5$ m od usta cevi topa u visini linije gađanja i vertikalno u odnosu na osu kanala cevi;

— postaviti preklopnik za balističke karakteristike na dnevno-noćnoj nišanskoj spravi u položaj (MITR), a skalnu daljine na podeok (0). Vrh glave nišanske oznake navesti na njen znak na kontrolnoj meti, a mitraljez, pomoću dogleda za rektifikaciju DR-7,62 i mehanizma za podešavanje, na krst (PKT).

141. — Upucavanje se vrši mecima sa lakim čeličnim zrnom iste partije proizvodnje.

Radi upucavanja mitraljeza potrebno je:

— postaviti metu (sl. 59) za upucavanje na udaljenost $100 \pm 0,5$ m od usta cevi topa, tako da se horizontalna linija mete poklapa sa horizontalnom niti vidnog polja nišanske sprave;

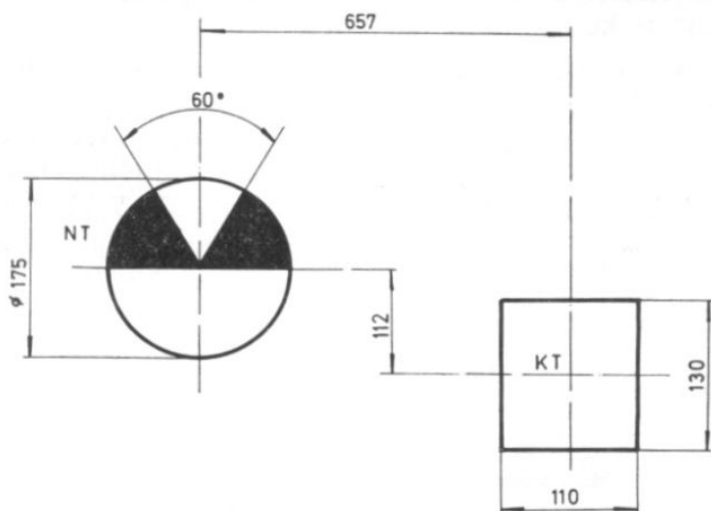
— postaviti preklopnik balistike na nišanskoj spravi u položaj (MITR);

— postaviti, na gornjoj mitraljeskoj skali, daljinu (4);

— pomoću mehanizma za elevaciju i mehanizma za okretanje ku-pole dovesti top tako, da se centralna nišanska oznaka poklopi sa odgo-varajućim znakom na kontrolnoj meti. Nišansku spravu dovoditi uvek na isti način-odozdo prema gore i s leva na desno;

— posle nišanjenja ispaliti rafal od 10 metaka.

Mitraljez je upucan, ako se srednji pogodak (SP) od 10 metaka na-lazi u granicama pravougaonika veličine 11x13 cm, nanesenog na metu i pri tome da se najmanje 8 pogodaka nalazi u pravougaoniku razmera 14x16 cm, proizvoljno nanešenog na pogodke. Ako se u pravougaoniku veličine 14x16 cm nalazi 8 ili 9 pogodaka, srednji pogodak se određuje po tim pogocima.

META SE POSTAVLJA NA UDALJENOSTI $100 \pm 0,5$ m OD USTA CEVI TOPA.

Sl. 59 — Meta za upucavanje PKT

Ako se srednji pogodak nalazi izvan pravougaonika 11x13 cm, po-trebno je izmeriti veličinu odstupanja srednjeg pogotka (SP) od kontrol-ne tačke (centra pravougaonika 11x13 cm) i pomoću mehanizma za pode-šavanje položaja regulisati položaj mitraljeza. Ako je SP pomeren od kontrolne tačke na gore za 30 cm, i udesno za 15 cm, potrebno je uraditi sledeće:

— radi pomeranja SP na dole za 30 cm odviti donju čauru mehaniz-ma za podešavanje (na zadnjem držaču) za tri velika podeoka nanešena na obodu čaure i navrnuti gornju čauru do oslonca;

— da bi se SP pomerio u levu stranu za 15 cm, potrebno je odviti levu čauru horizontalnog vijka mehanizma za podešavanje za 1,5 veliki podeok i navrnuti desnu čauru do kraja.

Okretanje čaure za jedan veliki podeok odgovara pomeranju tačke pogodaka za hiljaditi deo daljine gađanja, što na daljini od 100 m iznosi 10 cm.

Za okretanje čaura horizontalnog vijka koristi se specijalni ključ 22, koji se nalazi u sanduku za alat kod vozača.

Posle upucavanja mitraljeza čaure mehanizma za podešavanje osiguravaju se žicom i određuju se koordinate PKT po kontrolnoj meti (sl. 58) pomoću dogleda za rektifikaciju DR 7,62, pokazivača (specijalnog) i lenjira. Izmerene koordinate unose se na kontrolnu karticu (sl. 60) za-lepljenu u tehničkoj knjižici tenka.

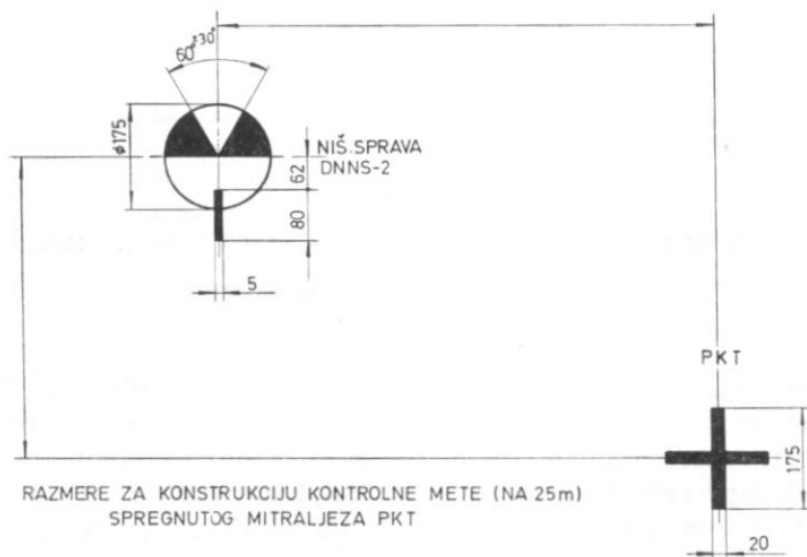
142. — Ako ne postoje uslovi da se izvrši upucavanje mitraljeza, potrebno je proveriti podešenost mitraljeza prema kontrolnoj meti na sledeći način:

— na udaljenosti 25 m od usta cevi topa postaviti kontrolnu metu prema podacima u kontrolnom kartonu;

— postaviti preklopnik balistike u položaj (MITR), a na skali daljine nišanske sprave — daljinu (0);

— pomoću ručnih mehanizama za navođenje dovesti centralnu oznaku nišanske sprave do poklapanja sa odgovarajućim znakom na meti;

— nišaneći kroz dogled za rektifikaciju DR 7,62 umetnut u cev PKT, proveriti poklapanje osi cevi mitraljeza sa krstom nanetim na kontrolnoj meti prema koordinatama u kontrolnom kartonu tog mitraljeza.

Sl. 60 — Kartica za izradu kontrolne mete PKT

Po potrebi, podesiti položaj mitraljeza pomoću mehanizma za podešavanje, nakon čega osigurati čaure ovog mehanizma. Provera upucavanjem vrši se rafalom od 10 metaka ispaljenih u metu, koja se postavlja na daljinu od 100 m (na isti način kao i pri proveri tačnosti gađanja mitraljeza). Tačnost gađanja mitraljeza je dobra, ako se srednji pogodak rafala nalazi u kontrolnoj veličini preciznosti — pravougaoniku 19x21 cm (na udaljenosti 95 m i visini mete od 105 cm i da se najmanje 8 pogodaka nalazi u pravougaoniku 14x16 cm.

143. — Mitraljezom u borbi rukuje komandir tenka, a iz njega gađa nišandžija.

Radi punjenja mitraljeza potrebno je dati topu elevaciju 1—5°. Ako stabilizator naoružanja radi u automatskom režimu, komandir tenka treba da prebaci preklopnik vrste rada (AUT-RUČ) na pultu za punjenje u položaj ručni rad (RUČ).

Mitraljez se puni na sledeći način:

- otvoriti poklopac kutije zatvarača;
- izvući deo redenika iz kutije i provući ga kroz usmerivač u zakačke izvlakača;
- zatvoriti poklopac kutije zatvarača;
- postaviti osigurač mitraljeza u položaj (VATRA);
- povući ručicu sa pokretnim delovima mitraljeza nazad do kraja i zatim vratiti ručicu u prednji položaj.

Prebaciti preklopnik — vrste rada (AUT-RUČ) u položaj (AUT). Preklopnik balistike na nišanskoj spravi postaviti u položaj (MITR). Na gornjoj skali nišanske sprave postaviti daljinu, koja odgovara izmerenoj daljini do cilja.

Dovesti vrh centralne nišanske oznake na cilj i pritisnuti taster ispod kažiprsta leve ruke na komandnom pultu dnevno-noćne nišanske sprave, ili taster koji se nalazi na ručici mehanizma za okretanje kupole.

U slučaju neispravnosti elektrookidača mitraljeza, vatru po komandi nišandžija, otvara komandir koristeći mehanizam za ručno okidanje.

144. — Gađanje iz mitraljeza vrši se kratkim rafalima (do 10 metaka), dugim rafalima (do 30 metaka) i neprekidnim rafalom. Posle ispaljivanja 500 metaka pri intenzivnom gađanju, potrebno je ohladiti cev mitraljeza.

Nakon ispaljivanja 500 metaka (2 kutije) donji hvatač čaura treba isprazniti. Po prekidu gađanja mitraljez treba isprazniti na sledeći način:

- uključiti osigurač mitraljeza postavljanjem u položaj PR;
- izvaditi redenik iz mitraljeza i staviti ga u kutiju;
- podići postolje uvodnika i izvaditi neispaljeni metak;
- zatvoriti poklopac kutije zatvarača;
- prebaciti osigurač u položaj (VATRA);
- izvršiti dva kontrolna okidanja.

6) ODRŽAVANJE SPREGNUTOG MITRALJEZA

145. — Mitraljez uvek mora biti ispravan i spreman za otvaranje vatre. To se postiže redovnim čišćenjem i podmazivanjem, pažljivim i pravilnim rukovanjem i otklanjanjem kvarova i oštećenja.

Pri pregledu pre upotrebe treba proveriti:

- postojanje i pričvršćenost zaštitnih navlaka.

Pre gađanja treba:

- očistiti cev mitraljeza od maziva;
- proveriti stanje i rad mehanizama mitraljeza;
- proveriti pakovanje i učvršćenost borbenog kompleta mitraljeza.

Pri pregledu posle gađanja proveriti:

- ispravnost elektrookidača mitraljeza;
- stanje kanala cevi mitraljeza; zatim izvršiti njeno čišćenje i podmazivanje.

Pri održavanju mitraljeza upotrebljavati:

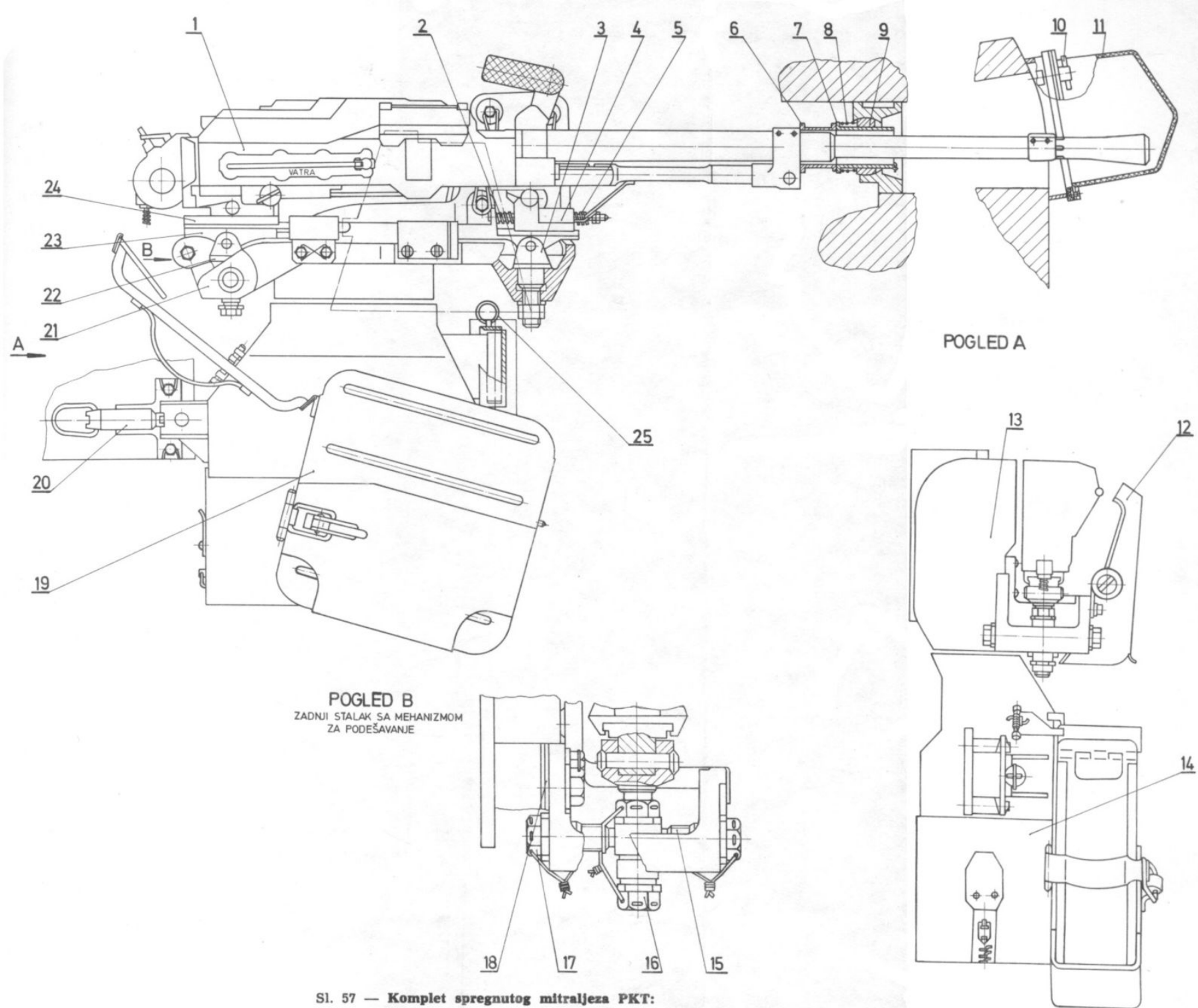
- zaštitno ulje ZOUN za podmazivanje delova i mehanizama leti i zimi;
- rastvarač DRNČ za čišćenje kanala cevi i drugih delova;
- šipku, četku čistilicu i krpu za čišćenje i podmazivanje;

146. — Čišćenje mitraljeza vrši se 15 min. posle gađanja ili najkasnije posle 24 časa na sledeći način:

- pripremiti materijal i pribor za čišćenje i podmazivanje;
- skinuti mitraljez iz ležišta i rasklopiti ga;
- premazati rastvaračem DRNČ unutrašnjost cevi i sve površine koje su bile u kontaktu sa produktima sagorevanja baruta;
- odvojiti skrivač plamena;
- očistiti kanal cevi sa prednje strane dok se ne skine garež, zatim očistiti produžnik i skrivač plamena;
- očistiti gasnu komoru i regulator paljbe;
- očistiti kutiju zatvarača, cev gasnog klipa, okvir zatvarača, gasni klip i zatvarač pomoću krpe namočene u DRNČ, a zatim obrisati ove delove suvom krpom;
- očistiti suvom krpom ostale delove mitraljeza;
- očišćene površine premazati rastvaračem DRNČ.

Postupak čišćenja ponoviti sledeća dva dana, a zatim:

- podmazati mitraljez uljem ZOUN ovim redom: prvo se četkom natopljenom mazivom podmazuje kanal cevi i produžnik, a zatim svi ostali delovi mitraljeza;
- sklopiti mitraljez i postaviti ga na tenk.

Sl. 57 — Komplet spregnutog mitraljeza PKT:

1 — mitraljez; 2 — zadnja opruga amortizera; 3, 22 — prednji i zadnji držač; 4, 24 — prednji i zadnji klizač; 5 — prednja opruga amortizera; 6, 7 — čaure; 8 — opruga; 9 — ležaj; 10 — vijak; 11 — navlika; 12 — usmerivač; 13, gornji; 14 — donji hvatač; 15 — horizontalni

vijak; 16, 17 — čaura; 18 — podloška za podešavanje; 19 — kutija; 20 — zadnji utvrđivač; 21 — nosač; 23 — okvir; 25 — čivija prednjeg utvrđivača.

2) SPREGNUTI MITRALJEZ

174. — Ram zatvarača se ne vraća u prednji položaj. Ram zatvarača se zaustavio pre dolaska u prednji položaj, naredni metak nije uvučen u uvodnik

175. — Zastoj. Ram zatvarača u prednjem položaju, metak u ležištu, ali nije ispalio.

176. — Ne izvlači se čaura. Ram zatvarača se zaustavlja u međupoložaju, čaura ostala u ležištu i naredni metak udario u čauru zrnom.

177. — Poprečno kidanje čaure. Ram zatvarača nije se potpuno vratio u prednji položaj, jer je prvi deo pokidane čaure ostao u ležištu i ne dozvoljava da u njega uđe naredni metak.

178. — Nepotpuno vraćanje rama zatvara-

— Zaprljanost rama zatvarača ili ležišta, garež u cevi gasne komore.
— Udubljenost ili zaprljanost metka ili redenika.

— Neispravan metak.
— Neispravan udarač.
— Zaprljanost mitraljeza ili ohlađen podmaz.

— Neispravan izbacivač ili njegove opruge.
— Zaprljanost ležišta ili metka, za glavljena čaura.

— Veliki zazor između zadnjaka cevi i zavtarača.
— Neispravan metak.

— Zaprljanost tavrćih površina.

Ne rasklapajući mitraljez podmazati ležište metka, taruće površine i nastavak gasne komore. Čim bude moguće pročititi mitraljez ili zameniti cev.

Pregledati metak nakon izvlačenja iz ležišta i, ako se ne primećuje udubljenje od udara igle u kapislu, pročistiti zatvarač, ležište i taruće površine, a ako je slomljen ili oštećen udarač, mitraljez dati na opravku.

Ako se čaura, pri ponovnom pokušaju, ne može izvući iz ležišta, izbiti je. Ako se otkida obod danca čaure, očistiti ležište, podmazati metke i redenik i postaviti gasni regulator paljbe na manji otvor. Zameniti cev.

Ako je neispravan izbacivač ili njegove opruge, mitraljez dati na opravku.

Ako se pri ponovnom punjenju uspe izvući prednji deo čaure, produžiti gađanje.

Ako je prednji deo čaure ostao u ležištu, izvući ga pomoću izvlakača čaure, ili zameniti cev. Da bi se izvukao prednji deo čaure treba isprazniti mitraljez, umetnuti izvlakač u ležište, otpustiti kutiju zatvarača u prednji položaj i naglo je povući nazad.

Ako se zastoj ponovi, pomeriti cev nazad, radi čega je nužno izbiti čiviju utvrđivača cevi, odvrnuti cev za jedan krug i staviti čiviju.

Povući ram zatvarača da se zadrži u zapeatom položaju i produžiti ga-

Neispravnost	Uzrok neispravnosti	Način otklanjanja
<p>ča u zadnji položaj (Ram se zaustavlja u međupoložaju), metak izvučen iz ležišta, ali ostaje u izvlakaču.</p>	<p>— Zaglavljivanje redenika u uvodniku.</p>	<p>đanje. Ako se zastoj ponovi, isprazniti mitraljez, pregledati pravilnost punjenja i kretanje redenika. Ako je rednik pravilno složen i napunjen, prebaciti regulator paljbe na veći otvor. Čim bude moguće očistiti i podmazati mitraljez.</p>
<p>179. — Ne radi elektrookidač. Pritiskom na taster elektrookidača ram zatvarača se ne vraća napred iz zapetog položaja.</p>	<p>— Mali napon u mreži tenka. — Nema kontakta u utičnici elektrookidača. — Prekinut provodnik.</p>	<p>Produžiti gađanje koristeći polugu za okidanje. Proveriti spoj u utičnici. Čim bude moguće pregledati strujno kolo elektrookidanja i otkloniti neispravnost.</p>